

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pobořilová, Karolína: *Nová média v každodenním životě*. Katedra sociální a kulturní antropologie, FF UPa, Pardubice 2020, 39 stran.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tomáš Retka Ph.D.

Předložená bakalářská práce se zabývá využíváním a obecnou rolí nových médií v každodenním životě lidí. Práce si klade ambiciózní vědecký cíl, prozkoumat proměňující se digitalizovanou každodennost lidí napříč generacemi, přičemž se snaží využít konceptu tzv. „digitální propasti“, kdy dochází k proměnám formy, účelu a způsobu využívání médií v různých sociálních skupinách obyvatelstva s přihlédnutím zejména k socioekonomickým a věkovým kritériím.

Autorka ve svém výzkumu nových médií hledá odpovědi na tyto výzkumné otázky: *Do jaké míry je lidský život ovlivněn médii? A do jaké míry jsou pocíťovány rozdíly v digitálních propastech ve využívání nových médií?* (str. 12)

V úvodu práce se snaží autorka metodologicky a teoreticky ukotvit práci v oboru sociální a kulturní antropologie přes badatelský směr kyberantropologie a kyberkultury. Zde dochází k nedostatečné vědecké kontextualizaci, který by výzkum mnohem lépe držel v mantinelech oboru. Chybí zde např. zmínka o současných trendech tzv. digitální antropologie (např. S. Pink).

Dle slov autorky práce je výzkum postaven na antropologických základech a primárně realizován prostřednictvím polo-strukturovaných rozhovorů ve virtuálním prostředí zejména z důvodu karanténních opatření v době koronavirové epidemie. Tahle situace bohužel zůstává bez výraznější reflexe a nedochází zde ani k prozkoumání faktu, do jaké míry mohla vzniklá situace ovlivnit celkový koncept práce, nakořik je zřejmé, že právě epidemiologická krize zapříčinila zvýšený zájem o různorodé digitální služby a celkově rapidně eskalovala digitální a elektronickou spotřebu lidí.

Výběr informátorů je různorodý a odráží autorčin zájem o mezigenerační studium, ale i zde je patrné nedostatečné a lehce povrchní metodologické uchopení komunikace s nimi.

V momentu, kdy dochází k výzkumu konceptu digitálních propastí, se autorce daří

interpretovat výsledky výzkumu např. ve využívání různých technologických produktů různými generacemi (mobilů, televizí), ale již analyticky nezkoumá původní záměr, jestli dochází ke změnám ve využívání technologií a internetu i na základě konceptu centra a periferie. Přitom je zajímavé, že v úvodních charakteristikách informátorů a jejich alokování dochází k rychlé dekonstrukci teze o důležitosti místa původu jednotlivce ve vztahu k využívání digitálních technologií. Autorka na komentář situace rezignuje, ale vytváří v textu prostřednictvím profilů svých informátorů zajímavé napětí.

Největším problémem celé práce je neskutečně rozsáhlý tematický záběr. Autorka správně poznamenává, že média do značné míry prostupují současností a rovněž tak uvádí zajímavá teoretická východiska kyberkultury a sociální diferenciacie, ale jejich bližší přiblížení a propojení s výzkumnými daty a jejich interpretace by práci rozhodně prospělo.

Za nejslabší část celé práce považuji samotný závěr, kde bohužel nedochází k žádné sumarizaci a autorka se spokojí s velmi zjednodušujícími odpověďmi na své výzkumné otázky. Např.: *Výsledek této (první) otázky je takový, že život je ovlivněn médii téměř vždy a všude. Nikdo z nás se jim nevyhne, ať chce nebo ne. Dále to často ovlivňuje faktor, jak moc chceme být s trendy společnosti.* (str. 37) K preciznějšimu rozboru druhé výzkumné otázky rovněž dodává poněkud liknavé vyjádření: *Hodně důležité je, z jakých poměrů pocházíme jednodušší to mají lidé, kteří nemají starost o peníze. Nemusí řešit, zdali je jejich dítě in.* (str. 37) I přes absenci důkladnější a ucelené interpretace, je však nutné říct, že výběr respondentů je zajímavý a v rozhovorech s nimi se autorka dotýká důležitých momentů digitální transformace současnosti a změn ve formách komunikace. (např. genderová stereotypizace, digitální výchova, aktivizmus, studium digitálních závislosti atd.)

I přes výtku v podobě enormního tematického záběru bakalářské práce je důležité podotknout, že se autorce povedlo popsat základní principy kyberkultury, tak jak ji vnímají příslušníci různých generací a jakým způsobem ovlivňuje jejich životy jak v pozitivním, tak negativním směru.

Pro účel obhajoby bych autorku poprosil, aby důkladněji ozřejmila koncept digitálních propastí na příkladech jejího výzkumu, a aby popsala, do jaké míry se na výsledcích jejího výzkumu podepsala epidemie spojená s nemocí Covid – 19 v roce 2020.

Předložená bakalářská práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci studia oboru sociální antropologie, a i přes poměrně rozsáhlý výčet pochybení jí doporučuji k obhajobě s hodnocením D.

Dne 30. 08. 2020

Mgr. Milan Durňak, Ph.D